

ปัญหาข้อกฎหมายในการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งอันส่งผลต่อหลักประกัน ในการดำเนินชีวิตที่ดีสำหรับผู้เยาว์หรือเด็ก¹

ภาณุวัฒน์ วิเศษศรี²

จากการศึกษาปัญหาข้อกฎหมายในการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งอันส่งผลต่อหลักประกันในการดำเนินชีวิตที่ดีสำหรับผู้เยาว์หรือเด็ก โดยศึกษาจากความหมายประสานแนวคิดทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับเด็ก ประกอบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กลัปลิทธิของเด็กและหลักประกันสิทธิของเด็กทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ เนื่องจากปัจจุบันนั้น มีข้อมูลจากกรมกิจการเด็กและเยาวชนกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ของประเทศไทย ได้เปิดเผยสถิติเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ได้เก็บรวบรวมไว้โดยนับเฉพาะประเด็นและกรณีที่ปรากฏในสื่อ พบว่า ในช่วงเดือนตุลาคม 2564 ถึงธันวาคม 2565 พบประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นในสัปดาห์ 524 ประเด็น 2004 กรณี ซึ่งประเด็นส่วนใหญ่พบว่าเป็นปัญหาเรื่องการถูกระงับอำนาจข่มขืนการฆ่าตัวตายความยากจนการทะเลาะวิวาทการถูกทำร้ายและสารเสพติด ซึ่งหมายถึง มีเด็กอย่างน้อย 2004 คน ประสบปัญหาและกระทรวงศึกษาธิการพบว่า เด็กไทยตกหล่น หลุดออกจากระบบการศึกษามากถึง 238,707 คน ซึ่งมีสาเหตุสำคัญนอกจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 แล้ว ยังพบว่า เด็กส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีปัญหาด้านค่าใช้จ่าย ครอบครัวหย่าร้าง ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ทำให้เรียนไม่ทัน อีกทั้งยังมีข้อมูลเปิดเผยว่ามีเด็กทารกวัยแรกเกิด ถึง 6 ขวบ ถูกทอดทิ้งตามสถานที่ต่าง ๆ มีอัตราสูงขึ้นทุกปี เฉลี่ยจำนวนกว่า 100 คนต่อปี ซึ่งสถานที่ที่ยอดนิยม คือ โรงพยาบาล บ้านผู้รับจ้างเลี้ยง สถานที่สาธารณะ เช่น ป้ายรถเมล์ ทั้งขยะ พงหญ้า สถานสงเคราะห์เด็กของรัฐ รวมทั้งบริเวณหน้าบ้านคนรวย มีฐานะดี ซึ่งสาเหตุหลัก ๆ ของการทอดทิ้งเด็กเกิดจากปัญหาการท้องไม่พร้อมในวัยรุ่น การหย่าร้าง ความขัดแย้งในครอบครัว ความยากจน ซึ่งปัญหาดังที่กล่าวมานั้นล้วนแล้วเกิดขึ้นมาจากความไม่พร้อม มักง่ายไม่ระมัดระวัง ไม่รู้หน้าที่ของตนและไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ของบิดามารดาผู้ให้กำเนิด จึงได้ละเลยไม่ส่งเสียเลี้ยงดูบุตรของตนอย่างเต็มที่ แต่คนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดกลับเป็นเด็กที่พึ่งพิงมาทั้งที่ตัวเด็กเองนั้น ไม่มีเลือกจะเกิดหรือไม่ โดยตามหลักสิทธิมนุษยชนแล้วผู้เยาว์หรือเด็กจะต้องมีสิทธิ ที่จะได้รับการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน สิทธิที่จะ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายในการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งอันส่งผลต่อหลักประกันในการดำเนินชีวิตที่ดีสำหรับผู้เยาว์หรือเด็ก โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์พัชรดา เอื้อวรรณกิจ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปวีศร เลิศธรรมเทวี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดา โชติมานนท์

²นักศึกษابริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดขอนแก่น) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ได้รับการพัฒนา มีครอบครัวที่อบอุ่น ได้รับการศึกษาที่ดีและภาวะโภชนาการที่เหมาะสม สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองให้รอดพ้นจากการทำร้าย การล่วงละเมิด การละเลย สิทธิในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก การมีผู้รับฟัง และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตนเอง แต่ผู้เยาว์หรือเด็กก็ยังคงถูกละเลยอยู่เป็นจำนวนมาก แม้ปัจจุบัน มีกฎหมายเกี่ยวกับเด็กในประเทศไทยปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายหลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องการกำหนดหน้าที่ของบิดามารดา ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ในมาตรา 6 ที่กำหนดให้ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษา พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่กำหนดหลักการพื้นฐานสำหรับเด็กที่จะต้องได้รับการคุ้มครอง 4 ประการ คือ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนาส่งเสริม สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง สิทธิที่จะได้มีส่วนร่วม และได้กำหนดให้องค์การต่างๆ ของสังคมที่เกี่ยวกับการควบคุม ดูแลเด็ก ปฏิบัติต่อเด็ก ซึ่งก็ได้วางหลักการไว้กว้าง ๆ เพียงเท่านั้นไม่ได้เฉพาะเจาะจงหรือมีสภาพบังคับเท่าที่ควรให้ผู้เป็นบิดามารดาจะต้องปฏิบัติต่อผู้เยาว์หรือเด็กอย่างไร เช่น หากละเลยไม่ส่งเสียเลี้ยงดูให้การศึกษาหรือค่าเล่าเรียน หรือค่าเลี้ยงชีพจะต้องได้รับโทษอย่างไร โดยในประเด็นเรื่องนี้มีเพียงกฎหมายที่บังคับอยู่ คือ พระราชบัญญัติ-จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งได้กำหนดหลักการทั่วไปเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน การดำเนินคดีเยาวชนและครอบครัว หลักการคุ้มครองสิทธิของบุตรและส่งเสริมสวัสดิภาพของบุตร โดยวางหลักการในการพิพากษาคดี หรือหลักการในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความในคดีครอบครัว ในประเด็นการใช้อำนาจปกครองและการอุปการะเลี้ยงดูไว้ว่า ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์เป็นสำคัญ และเพื่อให้กฎหมายสอดคล้องกับหลักความศักดิ์สิทธิ์ของ คำพิพากษา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติหลักการในการบังคับคดี ในเรื่องค่าเลี้ยงดูที่ศาล มีคำพิพากษา มีคำสั่งให้บิดาหรือมารดา แล้วแต่กรณี จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพ แก่ผู้เยาว์ไว้ในมาตรา 162 ว่า หากไม่ปฏิบัติตามให้ศาลเรียกตัวมาสอบถามและว่ากล่าวตักเตือน โดยหากไม่ปฏิบัติตามคำตักเตือนของศาลโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ศาลมีอำนาจออกหมายจับและสั่งให้กักขังได้ แต่ให้กักขังเกินกว่า 15 วัน โดยคำว่า “เหตุผลอันสมควร” ตามกฎหมายนี้เป็นดุลพินิจของผู้พิพากษาโดยแท้ในการตีความหมาย ทั้งตามกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันก็ยังไม่ครอบคลุมในกรณีที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษา หรือคำสั่งในเรื่องค่าเลี้ยงชีพหรือค่าอุปการะเลี้ยงดู

ถึงแม้จะมีกฎหมายวางหลักการเรื่องค่าเลี้ยงชีพหรือค่าอุปการะเลี้ยงดูไว้ แต่ในทางปฏิบัตินั้น หลักการนี้ไม่มีสภาพบังคับเท่าที่ควรต่อบิดาหรือมารดาที่ละเลย ไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพแก่บุตรเลย เนื่องจากตัวกฎหมายนั้นได้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อให้โอกาสแก่บิดาหรือมารดาในการให้เหตุผลมากจนเกินไป เพราะการที่ศาลจะมีคำสั่งดังกล่าวได้นั้นต้องเป็นกรณีที่มีการฟ้องร้องจนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเสียก่อน และกว่าศาลจะมีอำนาจในการออกหมายจับหรือหมายขังได้ต้องมีการยื่นคำร้องถึง 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย ประกอบกับการสั่งขังก็เป็นเพียงการกักขังทางแพ่งซึ่งเกิดขึ้น ได้ยาก และคดีฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูนี้เป็นเพียงคดีแพ่ง ซึ่งเป็นคดีที่มีวัตถุประสงค์ในการฟ้องเพื่อเรียกร้องสิทธิให้ได้มาซึ่งค่าอุปการะเลี้ยง

ดูเท่านั้น มิได้มุ่งให้ลูกหนี้ได้ รับโทษดังเช่นคดีอาญา ซึ่งจากทั้งหมดที่ได้กล่าว มานี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า ตัวกฎหมายของประเทศไทยยังมีปัญหาอยู่หลายอย่าง เช่น ปัญหากฎหมายไม่ครอบคลุม ปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนของตัวบท และปัญหาในเรื่องสภาพบังคับ ทำให้ผู้เยาว์หรือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากความมั่งงายไม่ระมัดระวังของบิดามารดา มิได้ตระหนักว่าตนเองต้องมีความรับผิดชอบบุตรเท่าที่ควร เสมือนว่าผู้เยาว์หรือเด็กไม่มีหลักประกันในการดำเนินชีวิตที่ดีจากกฎหมาย อันขัดกับหลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับเด็ก ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น โดยสรุปมาได้ 3 ประเด็นปัญหา

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหากฎหมายไม่ครอบคลุม กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล

เยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 162 บัญญัติว่า

“ในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพ ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษานำเงินมาวางศาลตามเงื่อนไขหรือระยะเวลาที่ศาลกำหนดในกรณีลูกหนี้ตามคำพิพากษามีรายได้ประจำศาลอาจสั่งให้ อายัดเงินเท่าจำนวนที่จะชำระเป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพเป็นรายเดือนแล้ว ให้ผู้มีหน้าที่จ่ายเงินดังกล่าวนำเงินมาวางศาลแทนลูกหนี้ตามคำพิพากษา”

บทบัญญัติกฎหมายในข้อนี้ได้วางหลักการในเรื่องการบังคับให้จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพ ที่มีเงื่อนไขเบื้องต้นว่า “ในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง” ซึ่งตัวบทกฎหมายในเรื่องนี้ตีความว่า จะต้องเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูแล้วจึงจะสามารถร้องขอได้ ไม่ครอบคลุมไปถึงกรณีอื่นที่บิดาหรือมารดาตกลงจะจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดู เช่น กรณีตกลงด้วยวาจา กรณีทำสัญญาเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ กรณีทำสัญญาก่อนหรือหลังหย่าต่อหน้าเจ้าพนักงาน ทั้งที่สิทธิในการได้รับการเลี้ยงดูนั้นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก ดังนั้น จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่ากฎหมายดังกล่าว ไม่ครอบคลุมสิทธิของเด็กเท่าที่ควรจะเป็น

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนของตัวบท ในเรื่องการตีความเรื่องเหตุผลอันสมควรโดยศาล เนื่องจากตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 162 วรรคสอง และ วรรคสาม บัญญัติว่า

“เมื่อความปรากฏต่อศาลเองหรือผู้มีสิทธิได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพร้องต่อศาลว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลเรียกตัวมาสอบถามหากปรากฏเป็นความจริงให้ศาลว่ากล่าวตักเตือนให้ปฏิบัติตามคำสั่งศาล

ในกรณีลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำตักเตือนของศาลตามวรรคสองโดยไม่มีเหตุอันสมควรศาลมีอำนาจออกหมายจับและสั่งให้กักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาไว้จนกว่าลูกหนี้จะนำเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพมาชำระหรือวางศาลแต่ห้าม มิให้กักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาแต่ละครั้งเกินกว่าสิบห้าวันนับแต่วันจับหรือกักขังแล้วแต่กรณี เว้นแต่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว”

บทบัญญัติข้อกฎหมายดังกล่าวนี้ตีความได้ว่า หากบิดามารดาผู้มีหน้าที่ต้อง จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดู “ไม่ปฏิบัติตามคำตักเตือนโดยไม่มีเหตุอันสมควร” ศาลจึงจะมีอำนาจออกหมายจับและสั่งขังได้ ซึ่งคำว่า “ไม่ปฏิบัติตามคำตักเตือนโดยไม่มีเหตุอันสมควร” ที่ว่านี้กฎหมายไม่ได้เฉพาะเจาะจงหรือให้คำนิยามไว้ว่า

เป็นกรณีเช่นไรบ้าง ส่งผลให้เป็นการเปิดโอกาสให้บิดาหรือมารดาหาข้อแก้ตัวต่อศาลในการผัดผ่อนไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพอย่างไม่จำกัด ทั้งยังเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลยพินิจโดยกำหนดให้ศาลว่ากล่าวตักเตือนเสียก่อนในครั้งแรก ส่วนในครั้งหลังที่บิดาหรือมารดา ยังไม่ปฏิบัติตามคำตักเตือนในครั้งแรกนั้น กฎหมายก็ยังเปิดโอกาสให้บิดาหรือมารดาแสดงเหตุผลเสียก่อน ศาลจึงจะมีอำนาจออกหมายจับหรือสั่งให้กักขัง ซึ่งจากบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนดไว้นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า ตัวกฎหมายยังมีความไม่ชัดเจนในเรื่องของการตีความคำว่า “เหตุอันสมควร” ในประโยค “ไม่ปฏิบัติตามคำตักเตือนโดยไม่มีเหตุอันสมควร” ที่บิดาหรือมารดาสามารถหาข้อแก้ตัวต่อศาลอย่างไม่จำกัด ทั้งอำนาจพิจารณาและตีความคำว่า “เหตุอันสมควร” ก็เป็นของศาลเพียงผู้เดียว ไม่เปิดโอกาสให้อีกฝ่ายได้โต้แย้งคัดค้าน จึงทำให้มีความไม่ชัดเจนในการตีความกฎหมายส่งผลให้ไม่เกิดความ เป็นธรรมแก่เด็กหรือผู้เยาว์ อันขัดกับหลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กหรือผู้เยาว์ ดังนั้น กฎหมายจึงยังมีความไม่ชัดเจนอยู่

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาเรื่องการบังคับใช้ เนื่องจาก พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 162 วรรคสาม ตอนท้าย บัญญัติว่า “แต่ห้ามมิให้กักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาแต่ละครั้งเกินกว่าสิบห้าวันนับแต่วันจับหรือกักขัง แล้วแต่กรณี เว้นแต่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว”

กล่าวคือ การกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่กำหนดให้กักขังได้ไม่เกิน 15 วันนั้น เป็นมาตรการบังคับกักขังในทางแพ่งและมีระยะเวลาไม่นาน จึงถือเป็นมาตรการกำหนดโทษในกรณีดังกล่าวที่ไม่รุนแรงมากนัก และเนื่องจากเมื่อการกักขังเป็นการกักขังในทางแพ่งภาระในการดูแลผู้ถูกขังและค่าใช้จ่าย เมื่อมีการขัง จะตกแก่ศาล โดยส่วนใหญ่แล้วกรณีดังกล่าวศาลจึงทำเพียงแค่ตักเตือนแล้วก็ปล่อยไป จึงทำให้บิดาหรือมารดาผู้มีหน้าที่ จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพไม่เกรงกลัวและกล้าที่จะละเลยไม่ปฏิบัติตามคำตักเตือนของศาล ประกอบกับภาระในการแจ้งดำเนินการผัดผ่อนยังเป็นของฝ่ายผู้มีสิทธิรับ ค่าเลี้ยงดู ส่งผลให้ในทางปฏิบัติหลักการเรื่องออกหมายจับหรือหมายขังผู้ที่ไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพขาดสภาพบังคับต่อบิดาหรือมารดาที่ละเลยไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพแก่บุตร ซึ่งจากทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้ผู้ศึกษาเห็นว่า ตัวกฎหมายยังมีปัญหาในเรื่องสภาพบังคับและการตีความที่กว้างจนเกินไปและเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาแสดงเหตุผล ในการไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำตักเตือนของศาลก่อนที่จะให้อำนาจศาลในการออกหมายจับและสั่งให้กักขัง ส่งผล ให้ผู้เยาว์หรือเด็กไม่มีหลักประกันในการดำเนินชีวิตที่ดีจากกฎหมายเท่าที่ควร ดังนั้นกฎหมายจึงยังขาดสภาพบังคับในการบังคับตามคำพิพากษาอยู่

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมาย พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 162 ศึกษาเฉพาะกรณีการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้ง 3 ประเด็นปัญหา ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

ในประเด็นเรื่องความครอบคลุม ผู้ศึกษาเห็นสมควรว่าควรเสนอให้มีการกำหนดให้การทำสัญญาจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูต่อหน้าเจ้าพนักงานมีผลบังคับเทียบเท่ากับกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และ ควรกำหนดให้การละเลยไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูในกรณี ที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือกรณีที่มีการทำ

สัญญาจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูต่อหน้า เจ้าพนักงาน แล้วแต่บิดาหรือมารดาหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาละเลย ไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ให้ถือเป็นความผิดอาญาเช่นเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 ของประเทศไทย และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลที่หลาย ๆ ประเทศได้ให้หลักประกันในการดำเนิน ชีวิตแก่เด็กหรือผู้เยาว์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

แต่อย่างไรก็ตาม การบัญญัติกฎหมายและการบัญญัติความผิดอาญาต้องพิจารณาบริบทของ กฎหมายไทยรวมถึงพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ประมวลกฎหมายอาญาในฐานความผิดละเลยไม่จ่ายค่าอุปการะ เลี้ยงดูบุตรควรเป็นไปตามมาตรฐานของรัฐธรรมนูญและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพิจารณา สภาพแวดล้อมวัฒนธรรมจารีตประเพณีและสภาพสังคมของประเทศไทยประกอบด้วยเพื่อให้ได้มาซึ่ง บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาทั้งหมดประกอบกันแล้วผู้ศึกษาเห็นว่าสมควรกำหนดให้การละเลยไม่จ่ายค่าอุปการะ เลี้ยงดูบุตร โดยให้ตัดข้อความ ในมาตรา 162 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณา คดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ในวรรคที่ 2 และวรรคที่ 3 ออก และบัญญัติข้อความลงไปใหม่ให้ ครอบคลุมและให้เป็นการกำหนดโทษของผู้ที่ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา ในกรณีที่ผ่านกระบวนการ พิจารณาของศาลและเจ้าพนักงานมาแล้ว เพื่อให้เป็นการให้หลักประกันทางกฎหมายแก่เด็กหรือผู้เยาว์ อีก ทั้งยังมีกระบวนการและวิธีการพิจารณาในกฎหมายครอบครัวเป็นรากหลัฐานก่อนที่จะมีการกำหนด บทลงโทษและเมื่อการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวนี้มุ่งคุ้มครองผู้ที่ยังเด็กหรือผู้เยาว์ อันเกิดจากสถาบัน ครอบครัวเป็นความรับผิดชอบทางอาญาจะเป็นการช่วยรับรองและให้หลักประกันแก่เด็กหรือเยาวชนได้รับค่า เลี้ยงดูที่เหมาะสม

ดังนั้นเมื่อพิจารณา ถึงกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาลเยาวชนและครอบครัว และข้อตกลง ระหว่างคู่สัญญาต่อหน้าเจ้าพนักงานมาเป็นรากฐานในการกลั่นกรองเกี่ยวกับการจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูแล้ว ผู้ศึกษาจึงขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัวของประเทศไทยที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยตัดความในมาตรา 162 ออกและ บทบัญญัติใหม่ โดยมีข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 162 ในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จ่าย หรือในกรณีที่คู่สัญญา ได้ทำสัญญาต่อ หน้าเจ้าพนักงานตกลงจ่าย ค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพ ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ลูกหนี้ตามคำ พินยานำเงินมาวางศาลตามเงื่อนไข หรือระยะเวลาที่ศาลกำหนด ในกรณีลูกหนี้ตามคำพิพากษามีรายได้ ประจำ ศาลอาจสั่งให้อายัดเงินเท่าจำนวนที่จะชำระเป็นค่าอุปการะเลี้ยงดู หรือค่าเลี้ยงชีพเป็นรายเดือน แล้ว ให้ผู้มีหน้าที่จ่ายเงินดังกล่าว นำเงินมาวางศาลแทนลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือลูกหนี้ตามสัญญา

วรรคสอง เมื่อความปรากฏต่อศาลเองหรือผู้มีสิทธิได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือ ค่าเลี้ยงชีพร้องต่อ ศาลว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือลูกหนี้ตามสัญญาไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลออกหมายเรียกมาได้

สวนข้อเท็จจริง หากความปรากฏเป็นความจริง ให้ถือว่าผู้นั้นมีความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306”

เมื่อมีการกำหนดให้บทบัญญัติในกฎหมายครอบคลุมมากขึ้น และกำหนดให้การละเลยไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรมีโทษทางอาญาแล้วในการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งจึงเป็นการให้หลักประกันแก่เด็กหรือผู้เยาว์และมีมาตรการบังคับเพื่อให้เด็กและผู้เยาว์ได้ซึ่งค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรทั้งมาตรการทางแพ่งและทางอาญา ซึ่งมาตรการทางอาญานี้เป็นมาตรการที่มีวัตถุประสงค์สำคัญในการยับยั้ง ข่มขู่และป้องกันปราบปรามมิให้ บิดามารดาละเลยหน้าที่ในการจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูตามกฎหมายซึ่งจะทำให้เด็กหรือผู้เยาว์มีหลักประกันในการดำเนินชีวิตที่ดีมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวไปแล้วในประเด็นที่หนึ่งถึงสาม ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การแก้ไขปัญหามาตราเดียวสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในสถานบริการในปัจจุบัน ทั้งปัญหาการเปิดปิดสถานบริการ การค้ามนุษย์ ยาเสพติดและความสงบเรียบร้อยในสถานบริการ ด้วยเหตุเพราะปัญหาเหล่านี้ล้วนมีต้นตอมาจาก ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ ส่วนบทกฎหมายมีปัญหาที่คนใช้ไม่ได้มีปัญหของการใช้บังคับ แต่เมื่อวิวัฒนาการของผู้ประกอบการเปลี่ยนไป ดังนั้น จึงต้องจำเป็นต้องให้มีบทกฎหมายที่แรงขึ้นให้ทันสมัยและเหมาะสมกับตัวผู้ประกอบการสถานบริการ

เอกสารอ้างอิง

ประสพสุข บุญเดช. คำอธิบายกฎหมายครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนัก

อบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2558.

ราชบัณฑิตยสภา. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์, 2556.

วรวิทย์ ฤทธิพิศ. หลักกฎหมายการดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง.” วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ 7, 1 (มกราคม-เมษายน 2562): 79.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. “หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม บทความวิชาการ.” จุลินิติ 9 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2555): 57.

นุสรุ แก้วกัลยา. “การกำหนดให้การไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นความผิดอาญา.”

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.

ไพฑูรย์ เรืองเดชขจร. “การบังคับคดีจากสังหาริมทรัพย์มีรูปร่างของลูกหนี้ตามคำพิพากษา.”

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

วิศิษฐ์ ธีตรกริช. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเด็กทั้งครอบครัว.” วิทยานิพนธ์นิติ

ศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.